

Ymis viðurskipti í Føroyum fyrr og nú.

Í hesum blaði — tó ikki á Suðuroyar síðuni — hevur ein innsendar — »Gamal Føroyingur« — skrivað grein við omanfyri standandi yvirskrift.

Sum limur av flokksleiðsluni fyri Føroya javnaðarflokk feli eg tað sum mína skyldu at mótmæla nevdu grein, sum var ódemokratisk frá byrjan til enda.

Eg vil ikki, at hin føroyski javnaðarflokkurin skal hava ábyrgd fyri innihaldinum av nevndu grein, sum fyri tað fyrsta var ódemokratisk og fyri tað annað var eitt álöp á hin minna mannin her á landi — serstakliga á arbeiðsfólkið á Tvoroyri.

Millum annað skrivur »Gamal Føroyingur« soleiðis: »Har so at siga alt fólkið livir av handilsarbeiði, daglonararbeiði, har fólkið ikki livir sum sjálvbjargnir bøndur, handverkarar, fiskimenn, ella hevur annað arbeið fyri, ið ger teir til friðar menn, skapast eingin »kulturur«, eingin mentan — tvørturímóti, har verður afturgongd, kroppsliga og sálarlaga.«

Av omanfyri nevndu orðum sæst týðuliga, at »Gamal Føroyingur« metir daglonararbeiðaran sum annan klassas individur, ið eru »kulturleys« — mentunarlays — óupplýst og hálvavegna óciviliserað menniskju. Hetta er eitt hart slag í andlit á okkara arbeiðsfólki, og ikki er tað loðið, um arbeiðararnir venda sær við andstygd burtur frá tí flokki, sum toliar slíkar greinir í sínum blaði.

Hevði nakað hopi verið í slíkum brisli, so segðist einki um tað; men sannleikin er tann, at arbeiðsfólkið her á landi fullt kann mála seg við allar aðrar partar av fólki okkara. Tað er rætt nokk, at arbeiðarin — serliga fyrr í tíðini — var troysttur frá mánaðarmorgni til leygarkvöld, og tessvegna fall tað honum ikki fyri at leita sær eftir mentan — væl at merkja, ífall at »kulturur« ella mentan — er tað

ÚR SUÐUROY

sama sum upplýsing — serstakliga bókligrar kunnleiki; men hava okkara bøndur, traðarmenn, fiskimenn o. s. fr. góðar stundir til at ofra upp á mentunarmál? Eg hugsi tað ikki.

Tíverri er tað soleiðis her á landi, at fjöldin av okkara fólki livir í so trongum korum, at tey fyri at bjarga tí neyðturvuliga til mætna og klædna mega arbeiða frá morgni til myrkurs dag út og dag inn — ikki einans maðurin, men eisini konan og helst børnini við. Í mongum heimum hava tey ikki eingong hvíld um heiligidagar heldur — tá má fjasast innanhygis og uttan um húsin bæði við eitt og annað. Hetta geldur ikki einans fyri lonararbeiðaran, sum »Gamal Føroyingur« sigur um, at hann »stendur við skivuna og bíðar eftir, at okkurt skal verða at gera, so hann kann fáa eitt sindur inn í munnin.« Nei, tíverri, ikki er tað so. Fara vit at kanna eftir, hvussu stórir partur av okkara fólki, ið hevur stundir og høvi til at fáa sær mentan — bókligan kunnleika og tilfikt — so verður tað prosentlitið einciffrá, t. v. s. tað verður niðan fyri liggja prosent. Her er sjálfvandi ikki sagt, at hini nítí procentini eru »kulturleys« — bókleys — mentunarlays. Tað vildi verið skeiðt at sagt slíkt; men líka so skeiðt er at siga, at lonararbeiðarin er »kulturleysur«.

Sannleikin er tann, at okkara fólk livir undir slíkum korum, at hin meinigi maður — og kvinna — her á landi kann sammelast við teir, »sum standa við skivuna og bíða eftir, at okkurt skal verða at gera«. Latum okkum t. d. hugsa um ein fjórtan ára gamlan drong, sum fer til skips og verður til skips sjei mánaðir av hvørjum ári til hann er útslitin. Tey fyrstu árin kundi hann sett

BAZAR

Med forventet Tilladelse vil der i Efteraaret blive afholdt Bazar med Tombola og Bortlodning til Fordel for den ny Kirkegaard »undir Akurgerði«.

Eventuelle Gaver modtages med Taknemmelighed af under- tegnede:

Henriette Nolsøe. Ebba Nielsen. Amanda Persson. Anna H. Petersen. Sina Jacobsen. Ingrid Thomsen. Anna Thomsen. Maja Mortensen. J. Maja Mortensen. Nanna Mortensen. Tina Mortensen. Dagmar Nolsøe. Mathilda Holm. Anna Dam. Dagmar Mortensen. Elisabeth Holm. Thora Jespersen. Anna Hammer Mortensen. Sanna Nolsøe. Margrethe Djurhuus. Inga Magnussen. Elsa Mortensen. Elsebeth Eliassen. Katrine Gislason. Hansina Joensen. Kathrine Petersen. Ellen Marie Jespersen. Jana Hansen. Marie Berthelsen. Josefine Mortensen. Povla Mortensen. Andrea Strom. Magdalene Jespersen. Kristine Niclasen. Kristine Berthelsen. Edith Poulsen. Borghild Dimon. Marie Joensen. Johanna Djurhuus. Andrea Joensen. Anna M. Mortensen. Lisa Holm. Juline Mortensen. Louise Mortensen. Pauline Hovgaard. Marie Joensen. Valborg Mortensen. Else Marie Bærntsen. Hanna Mortensen. Margrethe Mortensen. Nicoline Hansen. Johanne Johannesen. Agnes Øster. Jacobine Cederfeldt. Ragnhild Holm. Olga Joensen. Ragnhild Dam. Hansine Jespersen. Kristine Jespersen. Tveraa. Elisabeth Nolsøe. Kathrine Salmony. Paulina Nolsøe. Betty Nolsøe. Henriette Frástein. Pauline Sørensen. Lena Strom. Juliane Strom. Johanna Strom. Elsa Lindberg. Petrine Thorsteinsson. Marie Lindberg. Nicoline Petersen. Dorteia Petersen. Edel Jespersen. Trangisvaag. Jona Mortensen. Ordevig. Betty Mortensen. Frodebo.

sær nakað av peningi inn; men tá má hann hjálpa uppá foreldur og yngri systkin. Hann eigur tessvegna litið og einki, tá hann giftist. Hann byggir hús, men skyldar størsta partin av tí peningi, tey kosta. Hann fær sær eina trøð fyri at kunna fæða eina kúgv ella tveir. Trýr nú hin »Gamli Føroyingur«, at hesin fiskimaður — og traðarmaður — fær meira stundir til mentunarligt starv enn hin, sum »stendur við skivuna og bíðar eftir at fáa okkurt at gera«. Her haldi eg, at hvør kann vera sum annar, ella at munurin

verður »sum millum álkuna og lomvign« — fyri at nýta eitt gamalt orðatak. Hvussu bondurnir í Føroyum hava tað, ja tað veit eg ikki so gjølla; men munna teir ikki yvirhovur vera staddir nakað eins og traðarmenn, fiskimenn og lonararbeiðarin? Eg hugsi tað; men væl kann vera, at einstakir stór-bondur kunna vera undartøkt.

Tá ið so, er vordió her á landi, at fjöldin av fólkinum ikki hevur høvi til at leita sær bókligan kunnleika av teirri orsök, at tey liva í trongum korum, so mega allar árar leggjast út, fyri

at børnini fáa so góðan skúla, sum gjørligt kann vera, fyri at unglingar okkara kunna fara út í lívið við so miklum mentun, sum møgulegt. Her meini eg ikki við tað, at børnini skulu fyllast so full við uttanatlestri, at tað skal vera nokk fyri fleiri ár — ella heila lívið. Um hetta vil eg skriva meir í næsta blað.

J. H. Danbjørg.

Tíðindi.

Tvoroyri.

Trolarin »William Brady«

var hin 14. í h. m. á Tvoroyri við sjúkum manni. Hann segði frá fiski sunnan fyri Suðuroynna.

Kalvaveiða.

Tveir motorbátar á Tvoroyri, ið hava fiska við kalvalnu, hava veitt væl. Ein dagin fekk annar 41 kalvar, teir vóru tó ikki ímillum teir stóru. Ein norskur linubátur var her hin 16. í h. Hann hevði veitt eitt tons av kalva vestanfyri Suðuroynna, men mátti tó gevast vegna hákelling.

Liggjableð og liggjabrynir

(carbórundum og onnur slag) bíligt til sølu.

D. J. Enni,
Tvoroyri.

Føroyskt myndalottari av Eivin Isholm.

Eitt bert navn á einum, vit ongutíð hava sæð, er ofta deytt, fremmant og óvirkiligt. Hava vit hoyrt eitt sindur um tað, kann tað — um tann, ið ið greiður frá, verunliga sjálvur hevur sæð og kennur tað, ið navnið merkir — henda, at vit fáa eina hylling á tí, ið knýtur seg til navnið. Men tann myndin, ið av tí bera orðinum skapast fyri okkara sálareyga, er oftast kámi, og kann vera heilt skeiv. Og hendir tað, at frásøgumaðurin ikki til fullnar kennur til tað

Hin reyða snekkjan.

Eftir Antonia Betranelli.

Tað var einaferð ein sjómaður, ið æt Ardi. Hann var flogdjarvur, ein óforur maður, snarhetur sum fáur, betri maður sá ikki við róðri ella dragið.

Sum oftani reystuenni eru, var hann tigandi. Orð gingu víða um styrki hansara, ið vaks í stórleika, tess meira stóð á. Tað tóktist sum honum aldri bílaði, hvussu so stormurin og sjógvarnir oystu um skipabogirnar. Við stálsettum nervum floytti hann ofta skipi sínum frá landi, tá ið aðrir ikki høttu sær av stað.

Ardi var ikki ríkur maður. Hann átti eitt evurslitið hús, sum hann og ungi sonur hans-

ara Rimuel báðu í. Var fátæksligt innandura, merktu hesir báðir fedgarnir tað ikki, tí teirra millum var stórir kærleiki.

Konan, ið Ardi hevði elskað av fullum huga og við heila sínum unga hjarta, doyði, tá ið Rimel sonurin var borin í heim. Og síðan vóru lóin tjúgu ár, long og troysttandi sum sjálf vanskæpan við sínum nívandi sorgarleinkjum. Sjómaðurin er innitokin og kennir oftum ikki tey tár, ið eiga evni- ni at tvaa burtur minni um tað ið fór — tað, ið átti allan hans tókka og alsk.

Rimuel bregðaði ikki úr ætt. Bjartur í yvirbragði, bergvaksin og sterkur eins akkersketan, ið heldur skipinum í havn, var hann skjótt tiltikin millum manna fyri vakurleika, trúskap og styrki sína. Við sínum tjúgu árum á baki var hugur hansara

reinur og skarur eins og vatnið, ið rennur úr fjallanna lindum og dalsins keldum.

Kærleikin, ið knýtti hesar báðar menn saman, kom ikki mikið fram í orðum ella lótum sum vanligt er. Men hann báði í brosum teirra og umhygni hvør fyri øðrum á skilnaðarstundum, tá ið øðrum tóv- aði at vera heima, meðan hin heldt út í havið.

Um ikki ríkir, áttu fedgarnir smáttuna, teir báðu í, og skipið. So frætt áttu fáur og eiogin av grannum teirra. Bátur og smátta er eins og eitt heilt kongaríki hjá havsins bornum, ið ikki stevna longri enn at eiga skjól yvir hovdið til sín og ástarvinkonuna — og so bátin til at bjarga lívinum við. Sina vinkonu fyri lívið hevði Ardi mist, men smáttuna og bátin átti hann og sonin. Teir

vóru tí av lagsmonnum sínum bíldnir at vera múgvandi. Tá ið tráin og sorgin nívur á, er sangurin einasta svara hjá teim, ið língu tagnina í blóðið í ódn- ini og deyðavandanum. Tí hoyrdist ofta hitt innarliga sorgarljóðið frá Arda úr smáttu hansara.

Ardi og Rimuel arbeiddu hugaliga alt árið íkring. Teim- um skortaði tí aldri dagligt breyð — og meiri ynskti Ardi heldur ikki. Ungi sonur hans- ara lívði hjá honum eitt róligt og ampaleyst lív. Fyri honum andaði og lívði Ardi hin tóguligi.

Tá gekk tann søgn ímillum kvinnurnar og teir gomlu, ið sótu í smáttudurinum og ruddu net, at fedgarnir vóru foddur í mei, beint undan tá ið mánin stóð fullur. Og teir, ið tá fódast, gerast eydumenn og ognast

alt, ið falla kann deyðiligum í lut.

Á hetta lýddi Uria kvøld eftir kvøld, tá ið Ardi gekk fram við á heimleið frá skipi sínum, og á hvørjum einasta kvøldi, tá hin ovurvaksni og kraft- amiklli sjómaðurin nærkaðist húsi hennara, leit hon upp frá arbeiði sínum og stardi eftir honum við sínum dökku og kensluríku eygum. Men hann tóktist aldri at ansa hesum og leit aldri at henni. Hon hugdi eftir honum, til hann hvær. Á honum tóktist at hvíla eitt- hvort, ið bergtók hansara sál innanfrá. Yvirbragð hansara og hugur vóru sum bundin av tagnarinnar loynda bondum. Alskangað og hugtikin stardi hon eftir Arda — og gloymdi arbeið sitt við at bota hitt gamla netið, ið lá í fangi hennara.